

FOTÓ: CSIBI SZILVIA

FISCHER ÁDÁM

Istenek, hősök, együttesek

Fischer Ádám opera- és rádiózenekarokról, újrakezdett sorozatokról

 Réfi Zsuzsanna

Idén is a Ring várja a Wagner-rajongókat a Müpában – amelyre már hónapokkal ezelőtt elfogytak a jegyek – s a Budapesti Wagner-napok sorozatához kínálatában még egy koncert is akad, szintén Fischer Ádám vezényletével. A dirigenssel arról beszélgettünk, miért lényeges, hogy ugyanazzal az együttesel hangzik fel sok éve a Tetralógia tizenöt órányi zenéje, karmesterként milyen típusú zenekarokkal dolgozik, milyen feladatok várnak még rá a következő hónapokban, és miért érzi úgy, hogy újrakezdi az életét.

– *Az idei esztendő is tartogat újdonságot, hiszen a Budapesti Wagner-napok sorozatához mesterkurzus is kapcsolódik, Wagner kincse címmel, amelynek Ön is az egyik előadója.*

– *Így van, enyém a sorozat utolsó estéje, amelynek Wagnert vezényelni a címe, az előttem lévő előadáson pedig Kovács Sándor elemez néhány jelenetet A walkürből. Ez az április elején indult sorozat a Müpa egyedi együttműködésében született a MüGonddal és az ELTE-vel, s A Nibelung gyűrűje sokoldalú értelmezésére vállalkozik. Biztosan ennek kapcsán is támadnak majd a darabokkal kapcsolatos új gondolataim, hiszen egy ilyen előadás más perspektívát ad a Ringhez.*

– *Sok éve vezényli már Wagner műveit. Mennyiben teszi különlegessé a budapesti sorozatot, hogy itt mindig ugyanazzal az együttesel, a Rádiózenekarral dolgozhat?*

– *Nagyon! Ugyanis az évek során mindig tudok építeni az előzőkre. A Dán Kamarazenekarral ugyanezt*

élem meg, több lemezt rögzítettem velük, s mindnek megvolt az a nagy előnye, hogy új oldalról közelíthetem meg a műveket, éppen azért, mert az együttes csak és kizárólag velem dolgozott ezeken a kompozíciókon. Számos olyan nagy együttes akad, amely ennek éppen az ellentéte, hiszen mindenkivel játszanak mindent. Ráadásul még a tradíció is hat az előadásukra, sok olyan darab akad, amelyet sok éves hagyomány alapján adnak elő... Persze, egyik utat sem lehet jobbnak tartani a másikkal, az azonban biztos, hogy egy ilyen társulatnál más a feladatom, mint itthon, a Rádió együttesével. Mindenesetre nekem mindig az a dolgom, bárhol vezényelek is, hogy azokat a lehetőségeket, amelyek adóttak, ki tudjam használni és a meglévő értékekre építsek. Egy előadás alatt számos olyan momentum akad, ami a vezénylő karmester döntésétől függ, hiszen ő határoz a belépésről, a tempóról, mindezt nem tudják befolyásolni a tradicionális vonásnemek... Egy olyan zenekar, amely sok karmesterrel dolgozik, sokkal rugalmasabb, s az a társulat, amely gyakorta játszik operát, sokkal jobban reagál az előadás alatti újdonságokra. Hiszen, ha egy énekes máshol vesz levegőt, figyelni kell a pontos

kíséretre, ha pedig valami miatt éppen nem bírja szuszszal, akkor gyorsabb tempót kell vennünk, mint amit korábban bepróbáltunk. Ezeket a momentumokat a közönség nem is veszi észre, azonban a zenei formálás tekintetében nagyon fontosak.

– *A Rádiózenekarra viszont nem jellemző a dalszínházi játék...*

– Számukra mindez nagyon új volt, amikor nekikezdünk a Ringnek, de gyorsan rájöttem, hogy ezzel a mentalitással is remekül lehet dolgozni, hiszen izgalmas volt számukra, érdekelte őket ez az új feladat. Persze, akadt azért a muzsikások között, akit a váratlan zenei helyzetek megrémítettek... Egy rádiózenekar ugyanis sokkal óvatosabban játszik, mert érzi a mikrofont, arra szocializálódott. Egy operazenekar előre tudja, be kell osztani az erejét, hogy bírja az előadás végéig, a rádiózenekarok pedig nagyon erős koncentrációra képesek, hogy minden hang rendben legyen a felvételen, azonban hamar elfáradnak, s ahogy elalszik a felvételt jelző piros lámpa, leeresztenek. Azt tapasztalom, az operazenekarok maratonfutásra szocializálódtak, a rádiózenekarok pedig sprintekre, de természetesen mindkét mezőnyben indulhatnak. Ebből következik, hogy egy maratonfutónak a sprint az érdekes kihívás és fordítva is így van, csak a másik több felkészülést igénylő, nagyobb feladat. Egy operazenekar sosem lesz olyan pontos, a rádiózenekaroknál pedig hiányzik a spontán reagálás szépsége, de ezzel ők is tisztában vannak... Sokat tudnak hát ezen javítani, képesek e téren rengeteget tanulni. Számomra az, hogy a Rádiózenekar csak velem dolgozik a Wagner-zenedrámákon, azért különleges, mert így minden zenei elképzelésem maradéktalanul megvalósul, ráadásul építhetek a korábbi ötleteimre.

– *Azokra is, amelyekkel nem volt elégedett?*

– Előre tudom, mi az, amin változtatni akarok, mi az, ami nem volt szerencsés, és mi az, ami tetszett. Tudom, miért csináltam az adott hangsúlyt, de ha nem azt eredményezte, amit szerettem volna, akkor változtathatok rajta, mielőtt eljátszanánk. S épp ezért vezényelem másfépp a Ringet a Rádiózenekarral, mintha egy operazenekarral adnánk elő. Bármennyire is megterhelő a 15 órányi játék, ahogy elhallgat Az istenek alkonyának utolsó hangja, kezdeném máris az egészet előlről...

– *Mennyit változott az évek során a zenei koncepciója?*

– Valamennyit folyton alakul az ember viszonya a jól ismert művekkel is... Amikor például A walkür III. felvonásában Wotan berohan a walkür lányok közé ordítva, ott korábban azt érzem, nem szabad vadulnom a zenekarral, mert elnyomjuk az énekest. Tavaly azonban Tomasz Konieczny teljes örülettel énekelte ezt a

jelenetet, érzékeltetve, hogy azért kel így ki magából, mert az általa elkövetett hibát akarja eltussolni, s nyugodtan engedhettem én is szabadjárá a zenekart! Most már minden alkalommal így tesztek.

– *A biztonságos finansziális megvalósíthatóság érdekében néhány előadást lemondott idén a Wagner-sorozatból a Müpa, viszont a Ring mellett felhangzanak még zenedráma-részletek. A Nemzeti Filharmonikusok élén vezényli az Istenek és hősök – a legnépszerűbb Wagner-dallamok című hangverseny.*

– A teljes zenekart sok éve dirigáltam már, néhányukkal az újévköszöntő Haydn-darabban találkoztam még a pandémia idején, amikor a Dán Kamarazenekarból kieső muzsikásokat pótolták. Örülök, hogy ismét muzsikálhatok a Nemzeti Filharmonikusokkal. Ezen a hangversenyen A bolygó hollandiból, a Tannhäuserből, a Lohengrin I. felvonásából, a Trisztán és Izoldából, valamint A nürnbergi mesterdalnokból is felhangzanak részletek, a Ring két jelenete mellett.

– *Tervezett egy másik sorozatot is erre az évre, ez megvalósul?*

– Igen, Grazban most ősszel tartjuk az első Haydn Ünnepet, szeptember 19-től, s ebben a sorozatban felhangzanak szimfóniák, koncertdarabok, valamint A filozófus lelke, avagy Orfeusz és Euridiké című darab is, koncertszerűen. Akad más újdonság is, hiszen újra kezdem az életemet. A Naxos lemezkiadótól érkezett egy felkérés, amelynek keretében a Dán Kamarazene-karral újra felvesszük Haydn 25 szimfóniáját.

– *Egy korábbi interjúban már beszélt arról, hogy a mostani fejével szívesen lecserélné a korábbi Haydn-sorozatát...*

– Most pedig meg is kaptam rá a lehetőséget, aminek nagyon örülök, hiszen a mostani albumok mindenképpen mások lesznek, mint a korábbi felvételek, a dánokkal sokkal vadabban lehet játszani. Az első lemezt már fel is vettük, Haydn Londoni szimfóniáival kezdtük a sort. Nagyon izgalmas egy másik együttessel és a sok évtizedes tapasztalattal, új oldaláról mutatni be a műveket. Ajándéknak tekintem a sorstól. A Dánokkal egyébként is van már egy izgalmas sorozatom, hiszen ahogy a beszélgetés elején említettem, felvettük a Mozart-szimfóniákat, mind a kilenc Beethovent, majd a négy Brahmsot is, s ezek mind-mind díjnyertes lemezek lettek. Most pedig a Haydn-darabok következnek... Szeptemberben pedig, – még Graz előtt – Koppenhágában is lesz Haydn Fesztivál, hasonló műsorral, szóval sok különleges feladatot tartogatnak még a következő hónapok. ■